

گفت‌وگوی
روزنامه صبا با پرواز
همای خواننده و
آهنگساز

موسیقی پناه مردم است، نه ابزار بازار

معصومه دهقان

گفت‌وگو

پرواز همای، خواننده و آهنگساز برجسته

موسیقی ایرانی، سال‌هاست در مسیری متفاوت از جریان‌های پاپ و موسیقی رایج بازار حرکت می‌کند. آثار او ترکیبی است از موسیقی سنتی، شعر عرفانی و عناصر نمایشی، گاه نزدیک به اپرا و موسیقی داستان‌محور. او نه تنها به باز آفرینی میراث موسیقی ایرانی اهتمام دارد، بلکه تلاش می‌کند این موسیقی را با نیازهای امروز جامعه پیوند بزند و مخاطب نسل جدید را نیز جذب کند. سبک همای را می‌توان تلفیقی هوشمندانه از سنت و معاصر دانست؛ جایی که نغمه‌ها و سازهای ایرانی با فضایی مدرن، روایت‌گر داستان‌های امروز می‌شوند. اجرای او غالباً پرهیجان و صحنه‌ای است، اما هرگز از عمق عارفانه موسیقی ایرانی فاصله نمی‌گیرد. این دوگانگی - سرگرمی و تأمل - باعث شده آثارش برای مخاطب همزمان جذاب و فکربرانگیز باشد. پرواز همای معتقد است موسیقی ایرانی هیچ مرزی ندارد و قابلیت آن فراتر از زمان و مکان است. او می‌گوید نسل امروز با تکاپوی خود رنگ تازه‌ای به موسیقی می‌بخشد، اما برای این کار باید با یادگیری و احترام به سنت‌ها، زبان موسیقایی معاصر بسازد. از نظر او موسیقی، حتی در قالب کنسرت‌های پرهنر و شرایط اقتصادی دشوار، پناهی است برای مردم و مکانی برای شادی، تأمل و فرار از فشارهای روزمره.

وی در آثار خود به شدت به آموزش، پژوهش و تجربه شخصی اهمیت می‌دهد. او ساعت‌ها رفتار مردم در محیط‌های مختلف را مشاهده کرده و از آن‌ها الهام گرفته تا شخصیت‌ها و روایت‌های موسیقایی واقعی خلق کند. این پشتوانه علمی و هنری، موسیقی او را به اثری فراتر از صرف سرگرمی تبدیل کرده و به نوعی میان‌هنر و جامعه‌پلی زده است.

در عرصه جهانی، موسیقی پرواز همای نیز با استقبال مواجه شده است؛ موسیقی ایرانی برای هنرمندان و مخاطبان خارج از کشور، دنیایی تازه و متفاوت ایجاد می‌کند. همای معتقد است تعامل با هنرمندان دیگر کشورها، چشم‌انداز هنری او را گسترش می‌دهد و باعث می‌شود موسیقی ایرانی نه فقط سنتی، بلکه زنده و پویا بماند.

گفت‌وگوی پیش‌رو، نه صرفاً یک مصاحبه با خواننده، بلکه بررسی عمیق یک جریان فکری و هنری است؛ جریانی که همای می‌خواهد موسیقی را هم‌زمان سنتی، معاصر و اجتماعی کند و در عین حال مخاطب را از واقعیت جامعه امروز جدا نکند.

پرواز همای، خواننده و آهنگسازی که سال‌ها خارج از جریان‌های پاپ پسند و رسمی فعالیت کرده، در این گفت‌وگو از نسبت

موسیقی سنتی با نیازهای امروز جامعه، بحران اقتصاد کنسرت، نقش آموزش، جایگاه شادی، مخاطب جوان، همبازی و آینده موسیقی ایران می‌گوید؛ گفت‌وگویی که موسیقی را نه سرگرمی، بلکه پناه و ضرورت اجتماعی می‌داند.

○ موسیقی سنتی امروز چگونه می‌تواند هویت ملی را با زبان امروزی منتقل کند؟

چگونگی این مسئله در ماهیت سازها و در قابلیت نوازنده‌ها، خواننده‌ها و آهنگسازان امروزی پنهان است. بی‌شک نسل امروز، موسیقی امروزی خود را به عرصه نمایش خواهد گذاشت. اما این اتفاق باید با وام گرفتن از موسیقی گذشتگان و درک نیاز امروز جامعه رخ دهد.

ما باید بتوانیم موسیقی پرهیجان تر گذشته را با زبان امروز دوباره روی صحنه بیاوریم. نسل امروز با توجه به تکاپو و فشارهای جامعه، رنگ تازه‌تری از موسیقی ایرانی می‌طلبد؛ موسیقی‌ای زنده، پویا و هم‌نفس با زمانه.

○ شما چگونه میان حفظ سنت و نوآوری تعادل برقرار می‌کنید؟

موسیقی هیچ مرزی ندارد. سازهای ایرانی و نغمه‌های ایرانی در هر دوره، رنگ و بوی خاص خودشان را دارند. موسیقی امروز ما، برای آیندگان سنتی دیگر خواهد بود.

مهم این است که همین حالا سازهای ایرانی و گروه‌های موسیقی ایرانی را رونق ببخشیم تا مردم با این موسیقی بیگانه نباشند. اگر این پیوند زنده بماند، سنت و نوآوری در تضاد با هم قرار نمی‌گیرند.

○ چرا موسیقی پاپ مخاطب گسترده‌تری دارد و موسیقی سنتی کمتر به بدنه عمومی جامعه می‌رسد؟

اگرچه بازار موسیقی پاپ داغ‌تر از موسیقی کاملاً سنتی است، اما نمی‌توان همه آن را به محتوا یا بازاری خطاب کرد. ماهیت این ژانر به گونه‌ای است که قشر بیشتری از جامعه را خوشحال می‌کند.

شادی امروز یک نیاز مبرم اجتماعی است و موسیقی پاپ معمولاً شادی و پایکوبی بیشتری به همراه دارد. در مقابل، موسیقی سنتی بستری عارفانه می‌طلبد و طبیعی است که در صد افرادی که به این نوع موسیقی گرایش دارند کمتر باشند. این یک واقعیت اجتماعی است، نه ضعف موسیقی سنتی.

○ آیا موسیقی امروز ایران فقط برای طبقه خاصی در دسترس است؟

خیر. بدون شک امروز در تمام نقاط ایران شاهد کنسرت‌های زیادی هستیم و حتی کنسرت‌های رایگان نیز برگزار می‌شود. بنابراین نمی‌توان گفت موسیقی صرفاً در انحصار یک طبقه خاص

است، اما مسئله کیفیت دسترسی و عدالت فرهنگی همچنان مطرح است.

○ بازار کنسرت و اقتصاد موسیقی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

هزینه اجرا، قیمت سالن‌ها و به‌ویژه تبلیغات آن قدر بالا رفته که اجرای کنسرت برای خوانندگان و موسیقی‌دان‌های جوان بسیار سخت شده و در آینده شاید تقریباً غیرممکن شود.

البته مردم همیشه از هنرمندان سرزمینشان حمایت کرده‌اند و همواره نیازمند شنیدن موسیقی بوده‌اند؛ جایی که حالشان خوب می‌شود، به موسیقی پناه می‌برند. اما به نظر می‌رسد نفع کنسرت‌ها امروز بیشتر برای دیگران است تا خود هنرمندان.

به همین دلیل، مسئولان باید بستری برای کنترل قیمت سالن‌ها و تبلیغات فراهم کنند، چون بالا رفتن قیمت بلیت در این شرایط سخت اقتصادی، مستقیماً باعث کاهش مخاطب می‌شود.

○ تلفیق موسیقی سنتی، شعر عرفانی و نگاه معاصر در کار شما پاسخ به یک نیاز اجتماعی است؟

بله، بدون شک. من تلاش کرده‌ام ادبیات و موسیقی سنتی و عرفانی را به نیاز امروز گره بزنم و گمان می‌کنم در این مسیر موفق بوده‌ام. این انتخاب نه یک ترفند، بلکه واکنشی طبیعی به زیست امروز ماست.

○ موسیقی ایران امروز چقدر می‌تواند نقش اجتماعی یا حتی سیاسی داشته باشد؟

نه تنها موسیقی، بلکه همه هنرها در طول تاریخ بستری برای انعکاس اندیشه‌های اجتماعی و سیاسی بوده‌اند. این بخشی از ماهیت هنر است.

اما در جوامع مختلف، این نقش‌پذیری رویکردهای متفاوتی دارد و گاهی این شرایط به ضرر هنر و موسیقی تمام می‌شود.

○ برای نزدیک کردن نسل جوان به موسیقی سنتی چه باید کرد؟

موسیقی نسل جوان نیازمند فراهم کردن بستر مناسب برای شنیدن و آشنایی با این موسیقی در مدرسه‌هاست.

همچنین خانواده‌ها نقش بسیار مهمی دارند. اگر این آشنایی از کودکی شکل بگیرد، موسیقی سنتی برای نسل جوان غریبه نخواهد بود.

○ بازخورد مخاطبان بین‌المللی نسبت به موسیقی ایرانی چگونه است؟

من بیرون از مرزها با هنرمندان خارجی زیادی تبادل داشته‌ام. موسیقی‌دان‌های همه جای دنیا با ذات موسیقی ارتباط برقرار می‌کنند و موسیقی ما برایشان دنیایی تازه‌ای را رقم می‌زند.

مردم دنیا هر نوع موسیقی را با آغوش باز می‌پذیرند. بودن در کنار آن‌ها چشم‌های ما را باز می‌کند تا تجربه‌های تازه‌ای داشته باشیم.

○ هنرمندی که میان سنت و امروز حرکت می‌کند، در برابر جامعه چه مسئولیتی دارد؟

هنرمند امروز باید به ادبیات، موسیقی و فرهنگ گذشته تسلط داشته باشد و با اتکا به دانش ادبی و موسیقایی، زبان تازه‌ای بیافریند.

○ برخی هنرمندان از محدودیت‌ها در حوزه موسیقی

